

Vejledning om
Adgangskurser til erhvervsuddannelserne

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet

Januar 2020

Indhold

1. Indledning	2
2. Udbud	2
3. Målgruppen	3
4. Optagelse	4
5. Realkompetencevurdering	7
6. Tilrettelæggelse af undervisningen	7
7. Prøver	10
8. Beviser	10
9. Klagemuligheder	10
10. Ikrafttrædelsesbestemmelser	11
11. Appendiks	12

1. Indledning

Adgangskurser til erhvervsuddannelserne blev indført som led i EUD-aftalen "Fra folkeskole til faglært", som regeringen og arbejdsmarkedets parter indgik i november 2018. Aftalen indebærer, at erhvervsskolerne fra den 1. juli 2020 kan udbyde adgangskurser i dansk, dansk som andetsprog og matematik på niveau med folkeskolens 9. klasseprøver (g-niveau) til voksne fra 25 år, der ønsker at søge ind på en erhvervsuddannelse, men som ikke opfylder betingelserne for adgang.

Formålet med initiativet er at skabe enklere og mere sammenhængende uddannelsesforløb for ansøgere over 25 år, der ikke opfylder adgangskravene.

Adgangskurserne er et for-forløb til en erhvervsuddannelse og er således ikke en del af en erhvervsuddannelse.

Der er i den politiske aftale forudsat en årlig aktivitet på ca. 300 årselever på adgangskurserne. Af aftalen fremgår ligeledes, at aktiviteten vil blive fulgt årligt. Hvis aktiviteten stiger uhensigtsmæssigt i forhold til det forudsatte, eller der i øvrigt er indikationer på uhensigtsmæssig adfærd vedrørende rekruttering af deltagere, kan det medføre, at taksten helt eller delvist gøres afhængig af, at deltageren starter på en erhvervsuddannelse inden for 6 måneder, efter deltageren har afsluttet adgangskurset. Der kan således godt optages mere end 300 årselever om året, hvis deltagerne faktisk fortsætter i erhvervsuddannelserne i det omfang, det forventes.

Adgangskurserne har hjemmel i § 5a d i lov om erhvervsuddannelser³. De konkrete regler om kurset er beskrevet i bekendtgørelse nr. 1364 af 11. december 2019 om grundfag, erhvervsfag, erhvervsrettet andetsprogsdansk og kombinationsfag i erhvervsuddannelserne² og om adgangskurser til erhvervsuddannelserne, dels i § 16, der fastsætter regler for adgangskurset, dels ved fagbilag for fagene dansk (bilag 32), dansk som andetsprog (bilag 33) og matematik (bilag 31).

Derudover er der udgivet en faglig vejledning til hvert fag samt denne generelle vejledning til adgangskurserne som fagområde. Denne vejledning er ikke en systemvejledning til det administrative personale, men er en vejledning i, hvordan adgangskurserne udbydes og gennemføres.

2. Udbud

En institution, der er godkendt til at udbyde grundforløbets første eller anden del eller gf+, kan udbyde adgangskurser, jf. lov om erhvervsuddannelser. En institution, der alene er godkendt til at udbyde hovedforløb, kan ikke udbyde adgangskurser.

En skole kan udbyde adgangskurser i fagene dansk, dansk som andetsprog og matematik på niveau med folkeskolens 9. classes afgangsprøve (niveau G).

Der er ikke udbudsforpligtelse, og skolen kan vælge ikke at gennemføre kurserne. Hvis skolen fravælger at udbyde kurset, skal skolen tilbyde ansøgere i målgruppen adgang til betinget optag og

drage omsorg for, at deltageren kan gennemføre adgangskurset på en anden skole. Der skal være tale om adgangskurser på en anden institution, der udbyder erhvervsuddannelser, og kan ikke være fx en VUC eller andet.

Skolen kan selv beslutte, hvornår og hvor ofte forløbene udbydes, og skolen fastsætter ansøgningsfrist. Oplysningerne skal fremgå af skolens hjemmeside.

Det er ligeledes op til skolerne at tage stilling til organiseringen, herunder om kurset udbydes som heltidsundervisning, deltidsundervisning eller som aften/ weekend-undervisning.

3. Målgruppen

Målgruppen for adgangskurset er voksne, der opfylder følgende kriterier:

- Ansøgeren er fyldt 25 år ved kursets opstart.
- Ansøgeren ønsker at påbegynde en erhvervsuddannelse.
- Ansøgeren opfylder ikke adgangskravet om mindst 02 i dansk og matematik, og har ikke bestået optagelsesprøven, men er tæt på at have forudsætninger til at påbegynde en erhvervsuddannelse og er af skolen vurderet til at være motiveret for at tilegne sig de nødvendige kvalifikationer, der skal til for at opfylde adgangskravet til erhvervsuddannelserne

Ansøgeren skal påbegynde den efterfølgende erhvervsuddannelse i et euv2- eller euv3-forløb.

Euv1-elever påbegynder uddannelsesforløbet direkte på hovedforløbet og skal derfor ikke opfylde adgangskravene til grundforløbet.

Kurset er således ikke åbent for alle ansøgere, der ønsker at tilegne sig kvalifikationer på G-niveau. Ansøgere, der ikke har besluttet sig for at søge optagelse i en erhvervsuddannelse, og ansøgere, der af skolen vurderes at være langt fra at kunne opfylde optagelseskravet, er ikke i målgruppen. Denne gruppe borgere kan eventuelt finde relevante tilbud i den almene voksenuddannelse (AVU), den forberedende voksenuddannelse (FVU), på sprogskoler eller andet.

Når en ansøger ikke opfylder adgangskravene, og ikke har bestået optagelsesprøven, er det skolen, der vurderer, om ansøgeren er tæt på at have forudsætninger til at påbegynde en erhvervsuddannelse og om ansøgeren er motiveret for det. Hovedkriteriet for vurderingen er, om ansøgeren skønnes at kunne nå målene for kurset og bestå prøven inden for kursets varighed.

Ansøgere, der allerede opfylder adgangskravene

Ansøgeren kan ikke optages på adgangskurset i fag, hvor adgangskravet til erhvervsuddannelserne er opfyldt. Hvis den voksne har deltaget i almen voksenuddannelse (AVU) og bestået dansk og ma-

tematik på G-niveau, er adgangskravene opfyldt. Voksne, der har bestået forberedende voksenundervisning (FVU) trin IV i læsning og trin II i matematik, opfylder ligeledes de generelle adgangskrav.

Beståede prøver i dansk og matematik på højere niveauer er ligeledes adgangsgivende til en erhvervsuddannelse. Adgangskravet i dansk kan opfyldes ved bestået prøve på samme eller højere niveau i et andet modersmål end dansk, hvis skolen vurderer, at ansøgerens færdigheder i dansk er tilstrækkelige til at gennemføre uddannelsen.

Hvis den voksne opfylder kriterierne for mindst 2 års relevant erhvervserfaring til den ansøgte uddannelse, skal den voksne gennemføre uddannelsen i et euv1-forløb. Så gælder de generelle betingelser for optagelse til en erhvervsuddannelse ikke, fordi de er knyttet til optagelse på grundforløbets 1. eller 2. del. En euv1-elev optages direkte på hovedforløbet og skal ikke deltage i adgangskurset.

4. Optagelse

Ansøgning

Ansøgeren søger ikke ind på adgangskurset, men søger optagelse i grundforløbets anden del (gf2) eller grundforløb plus (gf+). Ansøgeren ansøger i www.optagelse.dk på samme måde som ansøgere, der opfylder adgangskriterierne. Der er en funktion på optagelse.dk, hvor ansøgeren kan gøre opmærksom på, at optagelseskravene ikke er opfyldt.

Målgruppevurdering

Ansøgeren gennemgår den almindelige optagelsesprocedure efter bekendtgørelse af lov om erhvervsuddannelser § 5 a³. Ansøgeren gennemfører den centralt stillede optagelsesprøve, med mindre ansøgeren er fritaget for denne, og skolen vurderer ud fra prøven og en samtale, om ansøgeren kan gennemføre erhvervsuddannelsen.

Når en ansøger har udtømt sine muligheder for at blive optaget efter reglerne i lovens § 5a³ uden at opfylde adgangsforsætningerne for optagelse, vurderer skolen, om ansøgeren er tæt på at opfylde adgangsforsætningerne. Hvis det vurderes at være tilfældet, tilbyder skolen ansøgeren adgangskurset i det eller de fag, som ansøgeren mangler at have bestået.

Hvis ansøgeren mangler forsætninger i dansk, og der er tale om en ansøger, der ikke har dansk som modersmål, afgør skolen og ansøgeren i fællesskab, om ansøgeren skal følge kurset i dansk eller i dansk som andetsprog.

Ansøgere, der skønnes at være langt fra at opfylde adgangskravene, vejledes til anden og mere omfattende opkvalificering, fx AVU.

Optagelsessamtale

Ud over ansøgerens faglige niveau omfatter samtalen ansøgerens motivation og lyst til læring, selvstændighed, ansvarlighed, mødestabilitet, samarbejdsevner, respekt og forståelse for andre mennesker. Vurderingen af disse aspekter indgår i det betingede optag til en uddannelse ved indgangen til adgangskurset, således at ansøgeren optages i en erhvervsuddannelse på betingelse af, at denne gennemfører og består adgangskurset.

Når resultatet af samtalen er, at ansøgeren skal gennemføre adgangskurset, optages ansøgeren betinget i gf2 eller gf+. Det foregår administrativt ved, at ansøgeren optages til adgangskurset. Optagelsen i adgangskurset udgør således registreringen af det betingede optag.

Ansøgeren kan søge optagelse i et eller to fag afhængigt af, om ansøgeren mangler at opfylde adgangskravet i begge fag eller kun det ene. Ansøgeren kan ikke blive optaget i adgangskurset i fag, hvor adgangskravet allerede er opfyldt. Det er kun muligt at tage enten dansk eller dansk som andetsprog, idet begge fag er adgangsgivende i sig selv.

Antal optag

Det er kun muligt at blive optaget én gang i hvert fag, dog med mulighed for at få dispensation i helt særlige tilfælde. Optaget er forbrugt, når deltageren er mødt frem til undervisning den første dag.

Dispensation skal være begrundet i særlige forhold. Eksempler på sådanne kan være:

- Sygdom, der forhindrer deltageren i at gennemføre et påbegyndt kursus.
- Plejeorlov.
- Barsel.
- Andet legitimt fravær, fx indkaldelse til domsmand.

Det er skolen, der træffer afgørelse om dispensation.

Deltagerbetaling

Adgangskurserne oprettes med deltagerbetaling, som svarer til de nuværende avu-fag, p.t. 120 kr. pr. fag. Ansøgerens tilmelding er først gældende, og ansøgeren er først optaget i kurset, når deltagerbetalingen er indbetalt.

Gennemførelse på anden skole

Ansøgere, der søger ind på uddannelser, der ligger langt fra ansøgerens bolig, kan gennemføre adgangskurset på en nærmere skole. Ansøgeren optages betinget på den skole, hvor det ønskede uddannelsesforløb foregår. Adgangskurset kan afregnes mellem de to skoler på flere måder, fx:

- Den skole, der har optaget ansøgeren betinget, betaler ansøgerens deltagelse i adgangskurset efter regning.
- Deltageren overføres administrativt mellem de to skoler før og efter adgangskurset. Den skole, der gennemfører adgangskurset, modtager taxameter på samme måde som for de øvrige elever.

Deltagere i adgangskurset er ikke berettigede til skolehjem.

Betinget optagelse til en erhvervsuddannelse

Optagelse til et adgangskursus udgør et tilsagn om optagelse til en erhvervsuddannelses grundforløb 2 med forbehold for, at ansøgeren gennemfører adgangskurset med det krævede resultat.

Uddannelser uden dimensionering

Ansøgere til adgangsskurser, der ønsker at søge optagelse til en uddannelses grundforløbs anden del (gf2), søger den uddannelse, som de ønsker, men optages betinget til erhvervsuddannelserne generelt, hvis de skal gennemføre adgangskurset forud for optagelsen.

Ansøgere til uddannelser, der ikke er dimensioneret, optages efter de almindelige regler efter deltagerens ansøgning til grundforløb 2, når adgangskurset er bestået. Ansøgeren skal ikke til samtale igen, og optagelsen skal ikke genvurderes. Ansøgeren er betinget optaget, idet adgangsforudsætningerne er opfyldt, når adgangskurset er bestået.

Den betingede optagelse giver ikke deltageren særlig fortrinsret i forbindelse med optagelsen i forhold til øvrige ansøgere til erhvervsuddannelserne.

Dimensionerede uddannelser

Ansøgere til uddannelser, der er dimensioneret med kvote, kan optages til adgangskurset. De har ikke fortrinsret til optagelse i en kvoteplads efter bestået adgangskursus, men har samme status i søgekøen, som andre ansøgere.

Ansøgere til uddannelser, der er dimensioneret med praktikpladskrav uden kvote, er undtaget fra adgangskravet om 2 i dansk og matematik, fordi de altid påbegynder uddannelsen med uddannelsesaftale. Ansøgeren kan dog blive optaget i adgangskurset, hvis denne ønsker at kvalificere sig til optag i en alternativ erhvervsuddannelse.

5. Realkompetencevurdering

Adgangskurset er forbeholdt voksne ansøgere, som er fyldt 25 år, og er dermed identisk med målgruppen for euv. Hvis ansøgeren søger betinget optag i grundforløbets 2. del i en uddannelse, vil der være tale om et euv-forløb.

Realkompetencevurderingen (RKV) til euv kan i princippet foregå enten før eller efter, at ansøgeren har gennemført adgangskurset. Dog er det nødvendigt at afklare forud for deltagelsen, om ansøgeren vil blive euv1-elev og derfor ikke er omfattet af optagelseskravet om 02 i dansk og matematik.

Digitale RKV-værktøjer

På webadressen <https://www.euv25.dk> findes et elektronisk værktøj, som kan understøtte realkompetencevurderingen i euv og medvirke til at sikre gennemsigtighed og ensartet afkortning for de voksne.

I dette værktøj kan borgeren oplyse historik for såvel uddannelse som beskæftigelse og få en vurdering af, hvor lang et eventuelt uddannelsesforløb vil være. Vurderingen er foreløbig og omtrentlig, og det vil altid være skolens afgørelse, der fastsætter den endelige uddannelsesplan, men værktøjet kan måske give et sikkert fingerpeg om, hvorvidt en ansøger har mulighed for at være i målgruppen for euv1.

Et andet redskab, som kan anvendes i forhold til realkompetencevurderingen, er Min Kompetencemappe. Min Kompetencemappe er et bredt afklaringsværktøj, der kan hjælpe den enkelte til at samle og dokumentere kompetencer forud for den konkrete vurdering i forhold til de konkrete uddannelsesmål. Værktøjet findes på dette link: <https://www.minkompetencemappe.dk/>

6. Tilrettelæggelse af undervisningen

Undervisningens varighed

Kurserne kan tilrettelægges som heltidsundervisning eller som deltidsundervisning over en længere periode, herunder uden for almindelig arbejds- og undervisningstid. Undervisningen kan også foregå i weekenden. Kurserne kan ikke udbydes som fjernundervisning.

Fagene har nedenstående faste varighed:

- Matematik: 105 timer
- Dansk: 120 timer
- Dansk som andetsprog: 180 timer

En time er lærerstyret undervisning af 45 – 55 minutters varighed. Ved lærerstyret undervisning forstås undervisning,

- 1) som er skemalagt,
- 2) som er tilrettelagt af læreren,
- 3) som er obligatorisk for eleven,
- 4) hvor læreren umiddelbart er fysisk tilgængelig, og
- 5) hvor læreren er aktiv opsøgende i forhold til elevernes læring ⁴.

Deltagere på adgangskurser skal modtage mindst 23 lektioners undervisning af 45-55 minutters varighed om ugen i gennemsnit i forløbets varighed, for at der er tale om heltidsundervisning.

Lærerkompetencer

Kravene til lærerkompetencer er de samme som til undervisning i grundfag i erhvervsuddannelserne. Lærerkompetencer er beskrevet i kapitel 3 i bekendtgørelser om erhvervsuddannelser⁴. Det forventes, at deltagerne i adgangskurserne har udfordringer med at tilegne sig fagligheden i de tre fag. Lærerkompetencer med forudsætning for at adressere deres undervisning til netop denne målgruppe er derfor hensigtsmæssige.

Undervisningens tilrettelæggelse

Tilrettelæggelse af undervisningen i fagene er beskrevet i bekendtgørelsen om grundfag, erhvervsfag, erhvervsrettet andetsprogsdansk og kombinationsfag i erhvervsuddannelserne § 16 og i fagbilagene i bekendtgørelsens bilag 31-33². Bekendtgørelsens bestemmelser er udfoldet i en vejledning for hvert af de tre fag. Fagene har et praksisfagligt indhold og er rettet mod erhvervsuddannelserne, men med fast varighed og niveau. Adgangskursernes fag udbydes på G-niveau.

Skolen tilrettelægger undervisningen under videst muligt hensyn til deltageres forudsætninger og udfordringer. Skolen skal foretage løbende evaluering af den enkelte deltagers progression under forløbet med henblik på eventuelt at justere undervisningen undervejs.

Der må forventes et behov for differentiering i undervisningen, idet ansøgernes baggrund, kvalifikationer og forudgående uddannelse kan være meget forskellig. Dog er der tale om en vis ensartethed i det faglige niveau, fordi deltagerne på den ene side ikke opfylder adgangskravet og ikke har kunnet bestå optagelsesprøven, og skolen på den anden side har vurderet, at ansøgeren vil være i stand til at nå kursets mål og bestå prøven inden for den fastsatte tid.

Undervisningen tilrettelægges med et stærkt fokus på fagenes anvendelse i praksis. Op til 1/3 af undervisningstiden kan planlægges med praktiske aktiviteter, som den faglige undervisning tager udgangspunkt i.

Undervisningen tilrettelægges endvidere, så den tilgodeser forskellige måder at lære på. Vejledning om differentiering, praksisretning, udgangspunkt i ansøgerens allerede opnåede kompetencer med videre er beskrevet i vejledningerne til de enkelte fag. Vejledningerne findes på disse links:

- Vejledning til adgangskursus i dansk (link)
- Vejledning til adgangskursus i dansk som andet sprog (link)
- Vejledning til adgangskursus i matematik (link)

Voksenpædagogisk miljø

Undervisningen skal foregå med en voksenpædagogisk tilgang. Der findes en del praksis- og forskningsbaseret viden om voksenpædagogik og de faktorer, der understøtter motivation og læring hos voksne deltagere i uddannelse. Et eksempel er "*Pædagogiske perspektiver på erhvervsrettet voksenuddannelse*", Bjarne Wahlgren, NCK 2015, hvor der opsamles en række af disse faktorer:

- At deltagerne bliver behandlet som voksne i et stimulerende læringsmiljø.
- At deltagerne har behov for og kan se meningen med det, de lærer.
- At undervisningen bygger på det deltagerne kan (deres realkompetencer), frem for det de ikke kan.
- At undervisningen udfordrer og skaber nysgerrighed, og at den aktiverer til deltagelse.
- At der arbejdes med, hvordan man kan anvende det, man lærer (transfer).
- At undervisningen bygger bro mellem at kunne og at vide, mellem at kunne gøre noget og forklare hvorfor.
- At undervisningen tager højde for, at vi lærer på forskellige måder, at vi har forskellige læringsstile.

Forsørgelse

Kurserne kan tilrettelægges som heltidsundervisning eller som deltidsundervisning.

Deltageren kan søge SU for deltagelse i adgangskurset, hvis undervisningen gennemføres som heltidsundervisning.

Deltageren skal modtage mindst 23 lektioners undervisning af 45-55 minutters varighed om ugen i gennemsnit under forløbets varighed, for at der er tale om heltidsundervisning.

Specialpædagogisk støtte

Deltagere i adgangskurset, har samme ret til specialpædagogisk støtte (SPS) som elever i erhvervsuddannelserne. Støtten søges og administreres på samme måde.

7. Prøver

Fagene i adgangskurset afsluttes altid med eksamen. Der kan ikke dispenseres fra prøven. Prøverne foregår efter reglerne om prøvers afholdelse i bekendtgørelse om prøver og eksamen i grundlæggende erhvervsrettede uddannelser⁵.

Adgangskurset følger reglerne i bekendtgørelsen om erhvervsfag, erhvervsrettet andetsprogsdansk og kombinationsfag i erhvervsuddannelserne². En nærmere beskrivelse af den enkelte prøve kan ses i fagbilaget for faget i bekendtgørelsens bilag 31-33².

Bedømmelse sker efter reglerne Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse⁶.

Skolen planlægger prøvens tidspunkt og afholdelse og indkalder censor.

8. Beviser

Skolen udsteder bevis, når deltageren har bestået prøven. Beviset skal indeholde de oplysninger, der fremgår af bekendtgørelse om prøver og eksamen i grundlæggende erhvervsskole § 32⁵. Der afgives standpunktskarakter ved undervisningens afslutning og før prøveafholdelse. Standpunktskarakteren skal ligeledes fremgå af beviset.

Karaktererne indberettes til eksamensdatabasen, da fagene har et adgangsgivende niveau, som er et formelt G-niveau.

Deltageren får ikke standpunktskarakter, hvis deltageren afbryder kurset inden fagets afslutning. Deltageren modtager i stedet dokumentation i forhold til de mål, der er opnået, og de aktiviteter som deltageren har gennemført. Dokumentationen udarbejdes af skolen og beskriver hvilke dele af undervisningen, deltageren har gennemført.

9. Klagemuligheder

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet er klageinstans for retlige spørgsmål om skolens afgørelse om optagelse på skolen. Ansøgeren skal sende sin klage til skolen. Hvis klagen ikke tages til følge af skolen, skal skolen sende klagen sammen med skolens bemærkninger til Styrelsen. Styrelsen kan kun tage stilling til retlige spørgsmål. Det er skolen, der foretager vurderingen af, om en ansøger er tilstrækkeligt tæt ved at kunne opfylde adgangskravene, og kan optages på adgangskurset. Styrelsen er ikke klageinstans for denne vurdering. For en uddybende gennemgang af proceduren ved

klager henvises til § 135 i bekendtgørelse om erhvervsuddannelser.

Klager om forhold, der vedrører prøven, følger reglerne i eksamensbekendtgørelsen.

10. Ikrafttrædelsesbestemmelser

Adgangskurserne har hjemmel i § 5 e og § 7 i lov om erhvervsuddannelser. Reglerne træder i kraft 1. juli 2020, og skolerne kan gennemføre adgangskurser med opstart fra og med denne dato.

11. Appendiks

1. Lov nr. 547 af 7. maj 2019 om ændring af lov om erhvervsuddannelser, lov om folkeskolen, lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v. og forskellige andre love, § 5 e og § 7.
2. Bekendtgørelse nr. 1364 af 11. december 2019 om grundfag, erhvervsfag, erhvervsrettet andetsprogsdansk og kombinationsfag i erhvervsuddannelserne, § 16.
3. Bekendtgørelse af lov om erhvervsuddannelser, nr. 957 af 17. september 2019.
4. Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, BEK nr. 1619 af 27. december 2019, § 65-67.
5. Bekendtgørelse nr. 41 af 16. januar 2014 om prøver og eksamen i grundlæggende erhvervsrettede uddannelser.
6. Bekendtgørelse nr. 262 af 20. marts 2007 om karakterskala og anden bedømmelse.